

21.05.2013

275/00/02/020/2012

Valtiovarainministeriö

Viite

Lausuntopyyntö VM079:00/2012

LAUSUNTO VALTIOVARAINMINISTERIÖLLE METROPOLIALUEEN ESISELVITYKSESTÄ

HSL:n hallitus päätti 21.5.2013 pitämässään kokouksessa antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Pääkaupunkiseudun (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen) yhteistyö joukkoliikenteessä on vakiintunutta ja yhteistyömuotoja on kehitetty jo pitkään joukkoliikenteen suunnittelussa ja järjestämisessä sekä kaikkia liikennemuotoja koskevassa liikennejärjestelmäsuunnittelussa. Vuoden 2010 alusta HSL:n (Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä) perustamisella on haluttu turvata yhteistyö strategisen tason liikennesuunnittelussa ja mahdollisimman laadukkaiden joukkoliikenteen palveluiden tuottamiseksi koko Helsingin seudulla.

HSL:n toiminta perustuu lakiin pääkaupunkiseudun kuntien jätehuoltoa ja joukkoliikennettä koskevasta yhteistoiminnasta (829/2009). Kyseisen lain mukaan Helsingin, Espoon, Kauniaisten ja Vantaan on hoidettava yhteistoiminnassa kuntien aluetta koskeva liikennejärjestelmän ja joukkoliikenteen suunnittelu, joukkoliikenteen liikennepalveluiden suunnittelu ja hankinta sekä joukkoliikenteen taksa- ja lippujärjestelmästä sekä taksoista päättäminen. HSL:ään voi liittyä myös muita kuntia. HSL:n perustajajäseniä ovat Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kerava ja Kirkkonummi. Vuoden 2012 alusta Sipoo on liittynyt HSL:n jäseneksi. HSL:n jäsenkunnat ovat perussopimuksella hyväksyneet, että HSL:n jäseniksi voivat liittyä kaikki Helsingin seudun 14 kuntaa. Samat 14 kuntaa on lueteltu lausuntopyynnön kohteena olevan luonnoksen sivulla 41 metropolialueen yhteistyön piiriin luettavina kuntina.

HSL:n toiminta tukee Helsingin seudun metropolialueen elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä, parantaa asukkaiden elinoloja ja ympäristön laatua sekä edistää seudun energia- ja ilmastotavoitteita. HSL suunnittelee ja järjestää toimialueensa joukkoliikennekokonaisuuden ja edistää sen toimintaedellytyksiä. HSL hankkii bussi-, raitiovaunu-, metro-, lautta- ja lähijunaliiikennepalvelut. HSL on joukkoliikenteen suunnittelun ja hankinnan asiantuntijaorganisaatio ja joukkoliikennelain mukainen toimivaltainen viranomaisena. Joukkoliikenteessä on paljon erilaisia toimijoita. HSL:n myötä

21.05.2013

275/00/02/020/2012

seudun kunnat ovat pystyneet kehittämään yhteistyötä kaikkien toimijoiden kanssa.

Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma (HLJ 2011) on strateginen, seudullista liikennepolitiikkaa linjaava pitkän tähtäimen suunnitelma, jossa määritellään yhteiset liikennejärjestelmän kehittämisen tavoitteet, laaditaan tavoitteita toteuttava kehittämissuunnitelma ja arvioidaan suunnitelman vaikutuksia. Keskeisenä päämääränä on ollut saada sitovat päätökset ja aiesopimus toteuttamisesta. Kesäkuussa 2012 on allekirjoitettu yhteinen aiesopimus maankäytöstä, asumisesta ja liikenteestä (Helsingin seudun MAL-aiesopimus), jonka liikenneosuus perustuu Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmaan (HLJ 2011).

Pääkaupunkiseudun neljän kunnan alueen liikennejärjestelmäsuunnitelmat (PLJ 1994, PLJ 1998, PLJ 2002, PLJ 2007) ja Helsingin seudun 14 kunnan alueen HLJ -suunnitelmat perustuvat laajaan seudulliseen yhteistyöhön, kattaviin liikennetutkimuksiin ja -ennusteisiin sekä vaikutusten arviointiin. Ensin YTV ja vuoden 2010 alusta alkaen HSL on vastannut näistä tehtävistä ja suunnitelmien laadinnasta. HLJ 2011-liikennejärjestelmäpäätöksen tekivät HSL:n hallitus ja KUUMA -hallitus. PLJ- ja HLJ -suunnitelmat ja niistä tehdyt päätökset ovat vaativuudestaan huolimatta onnistuneet hyvin, ja niitä on pidetty hyvänä esimerkkinä seudullisesta yhteistyöstä.

HSL on omassa suunnittelussaan ottanut huomioon uusien järjestelmien riippumattomuuden kuntarajoista tai niiden mahdollisista muutoksista. Esimerkkinä tästä voidaan mainita taksa- ja lippujärjestelmää koskeva suunnitelma. Helsingin seudun tulevan taksa- ja lippujärjestelmän peruseriaatteen on valittu kaarimalli, jossa vyöhykekaarten rajat perustuvat ensisijaisesti etäisyyteen Helsingin keskustasta. Kuntarajoja tärkeämpänä pidetään yhtenäisen työssäkäyntialueen liikkumismahdollisuuksia joukkoliikenteellä.

HSL toteaa, että se pystyy toteuttamaan lakisäätteiset tehtävänsä erilaisissa kuntarakenteissa ja esiselvityksen mukaisissa metropolihallinnon malleissa. HSL suhtautuu esitettyihin malleihin neutraalisti. Myös nykytila on HSL:n kannalta toimiva. Toisaalta kuntayhtymän laajeneminen nykyisellä Helsingin seudun alueella on erittäin tärkeää. HSL kannustaa löytämään sellaisen seudullisen ratkaisun, jossa kaikki Helsingin seudun kunnat saataisiin mukaan yhteiseen joukkoliikenteen suunnitteluun ja järjestämiseen.

Joukkoliikenteen suunnittelussa ja järjestämisessä on tärkeänä lähtökohtana ja tavoitteena joukkoliikenteen riittävän palvelutason aikaansaaminen kustannustehokkaasti. HSL-alueen joukkoliikenteen kustannukset katetaan lipputulolla ja kuntien subventioilla. Organisaatioiden ja päätöksenteon uudistusten valmistelussa ja toteutuksessa tulee varmistaa, että joukkoliikenteen rahoitus sekä muut toimintaedellytykset turvataan ja syntyvät kustannukset jaetaan oikeudenmukaisesti. Joukkoliikenteen suunnittelu ja järjestäminen sekä seudullinen strategisen tason liikennesuunnittelu

21.05.2013

275/00/02/020/2012

muodostavat toimivan kokonaisuuden. Nämä tehtävät on perusteltua hoitaa toimivana kokonaisuutena yhdessä organisaatiossa. Myös matkalippujen tarkastus on joukkoliikenteen järjestämisen välttämätön osa, joka omalta osaltaan varmistaa lipputulojen saamisen.

Kunnan ja kuntayhtymän viranhaltijan ja työntekijän irtisanomissuojaa on käsitelty kuntarakennelakiluonnoksessa. HSL pitää tärkeänä henkilöstön aseman turvaamista ja irtisanomissuojaa myös tilanteissa, joissa kuntayhtymän henkilöstö siirtyy kunnan tai toisen kuntayhtymän palvelukseen.

Liikennejärjestelmäsuunnittelu on keskeinen osa esiselvityksen mukaisen metropolikaavan valmistelua ja sillä on tärkeä rooli maankäytön, asumisen ja liikenteen kokonaisuuden suunnittelussa sekä toteuttamiseen ja rahoitukseen liittyvissä aiesopimuksissa. Metropolikaavan valmistelu ja muu MAL-yhteistyö sopisi hyvin HSL:n tehtäväksi siinä tilanteessa, että metropolihallintoa ei toteuteta. Metropolihallinnon mahdollinen toteuttaminen edellyttää perusteellista valmistelua. Yhtenä osana siinä on liikenneinvestointien rahoituksen kehittäminen ja siihen liittyvät tarkastelut valtion nykyisten tehtävien mahdollisesta siirtämisestä metropolihallinnolle.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä on omalta osaltaan valmis osallistumaan metropolialueen esiselvityksen lausuntokierroksen jälkeiseen jatkovalmisteluun.

Lisätietoja antaa osaston johtaja Suoma Sihto, p. 4766 4260

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

Suvi Rihtniemi
toimitusjohtaja

Suoma Sihto
osaston johtaja

TIEDOKSI

HSL:n kirjaamo

